

ARTUR Č. KLARK

RAJSKI VODOSKOCI

S engleskog preveo

Zoran Živković

**Čarobna
knjiga**

PREDGOVOR

Od Taprobanija do raja ima četrdeset morskih milja; tu se može čuti zvuk Rajskih vodoskoka.

Predanje: prema zapisu fratra Marinjolija (1335. n. e.)

Zemlja koju sam nazvao Taprobani ne postoji kao takva, ali je devedeset odsto saglasna sa ostrvom Cejlonom (sada Šri Lankom). Iako se u *Pogovoru* razjašnjava koja se mesta, zbivanja i likovi temelje na činjenicama, čitalac neće mnogo pogrešiti ako pretpostavi da što je priča neverovatnija, to je bliža stvarnosti.

Naziv *Taprobani* danas se na engleskom jeziku obično izgovara *Taprobejn* (u sliku s *plejn*), ali to nije tačan klasičan izgovor – što je Milton, razume se, odlično znao:¹

„Od Indije i zlatnog Poluostrva
i krajnjeg indijskog ostrva Taprobanija...“

(*Raj ponovo stečen*, knjiga IV)

---

¹ Da je za Milтона naziv ostrva odista bio *Taprobani*, a ne *Taprobejn* vidi se jedino po metrici stiha na izvorniku. (Prim. prev.)

၁

Prvi deo
DVORAC

1.

KALIDASA

Kako su godine prolazile, kruna je postajala sve teža. Kad mu ju je prečasní Bodidarma mahanajake tero prvi put – tako nevoljno – stavio na glavu, princa Kalidasu iznenadila je njena lakoća. Sada, dvadeset godina kasnije, kralj Kalidasa rado je skidao taj zlatni obruč optočen draguljima kad god bi mu to dvorski protokol dozvoljavao.

A toga gotovo da nije bilo ovde, na vetrometnom vrhu stenovite tvrđave; retki su bili izaslanici ili molioci koji su tražili da budu primljeni u audijenciju na toj zastrašujućoj vrleti. Većina onih koji su prevalili put do Jakagale odustala bi pred tim poslednjim usponom, kroz samu čeljust lava koji je čučao ostavljajući utisak kao da će svakog časa skočiti s pročelja litice. Kralj koji bi zašao u godine nikad ne bi mogao da sedi na tom prestolu što stremi nebesima. Jednog dana i Kalidasa bi sigurno postao preslab da dospe do vlastitog dvorca. Ali on je iskreno sumnjao da će taj dan ikada svanuti; njegovi mnogobrojni neprijatelji pošteđede ga poniženja starosti.

A ti neprijatelji su se sada okupljali. Bacio je pogled prema severu, kao da je tamo već mogao da razabere vojsku svog polubrata koji se vraća da zatraži krvavi presto Taprobanija. Ali ta pretnja još se nalazila daleko, preko mora uzburkanog monsunom; iako je Kalidasa više verovao svojim uhodama nego astrolozima, bilo

je prijatno znati da i jedni i drugi imaju isto mišljenje o tome.

Malgara je čekao skoro dvadeset godina, kujući planove i sakupljajući potporu stranih kraljeva. A jedan još strpljiviji i tananiji neprijatelj nalazio se znatno bliže, večno ga promatrajući s južnog neba. Savršena kupa Sri kande, Svete planine, danas se činila veoma bliska, nadnoseći se nad središnjom ravnicom. Od osvita istorije ona je ispunjavala strahopoštovanjem srca svih onih koji su imali priliku da je vide. Kalidasa je neprestano bio svestan njenog uznemirujućeg prisustva, kao i moći koju je simbolisala.

Mahanajake tero nije, međutim, imao vojsku niti bučne ratne slonove koji bi prkosno dizali mesingom optočene kljove dok bi hitali u boj. Prvosveštenik je bio samo starac u narandžastoj odori, koji je od materijalnih dobara posedovao jedino prosjački čanak i palmin list da se zaštititi od sunca. Dok bi sveštenici nižeg ranga i njihovi pomoćnici pevali odlomke iz svetih spisa oko njega, on bi samo ćutke sedeo prekrštenih nogu i vukao konce sudbina kraljeva. Bilo je to veoma čudno...

Vazduh je danas bio tako bistar da je Kalidasa mogao da razabere hram, koji je zbog udaljenosti ličio na sićušan beo vrh strele na najvišoj tački Sri kande. Nije izgledao kao delo čovekovih ruku i tog časa podsetio je kralja na još veće planine koje je video u mladosti, dok je bio polugost, a polutalac na dvoru Mahinde Velikog. Svi džinovi koji su čuvali Mahindino kraljevstvo imali su takve kreste, sačinjene od jedne zaslepljujuće kristalne tvari za koju nije postojala reč na taprobanijskom jeziku. Indusi su verovali da je posredi neka čudesno preobražena vrsta vode, ali Kalidasa bi se samo nasmejao na to praznoverje.

Ta blistava slonovača nalazila se na samo tri dana hoda odavde: jedan dan carskim drumom, kroz šume i pirinčana polja, a zatim dva uz krivudave stepenice, uz koje se on više nikad neće uspeti, zato što ga je na njihovom kraju čekao jedini neprijatelj koga se bojao i koga neće moći da pokori. Ponekad je zavelo

hodočasnicima kad bi ugledao njihove baklje koje su obrazovale tanku plamenu nit uz pročelje planine. Najubogiji prosjaci mogli su da pozdrave svetu zoru i dobiju blagoslov bogova; vladaocu sve ove zemlje to je bilo uskraćeno.

Ali zauzvrat je imao neke utehe, makar i samo zakratko. Zaštićeni šančevima i bedemima, oko njega su se nalazili bazeni, vodoskoci i perivoji na koje je utrošio sve blago svog kraljevstva. A kad bi mu oni dosadili, na raspolaganju su mu stajale gospe sa stene – one od krvi i mesa, koje je sve ređe pohađao, kao i dve stotine nepromenljivih i besmrtnih, s kojima je često razmenjivao misli, budući da je jedino u njih imao poverenja.

Munja je zaparala zapadno nebo. Kalidasa odvrti pažnju od neprijatne pretnje planine i upravi je prema udaljenoj nadi u kišu. Monsun je kasnio ove godine; veštačka jezera, koja su napajala složen sistem navodnjavanja ostrva, bila su gotovo prazna. U ovo doba godine on bi već morao da vidi odseve s površine najvećeg među njima – koje su, dobro je to znao, njegovi podanici još zvali imenom njegovog oca: Paravana Samudra, Paravanino more. Dovođeno je pre samo trideset godina, posle mnogo pokolenja mukotrpnog rada. U jednom srećnijem dobu mladi princ Kalidasa ponosno je stajao pokraj oca dok su podizane brane velikih ustava, a životvorna voda stala da kulja preko žedne zemlje. U celom kraljevstvu nije bilo lepšeg prizora od blago ustalasanog ogledala tog ogromnog veštačkog jezera, u kome su se odražavale kupole i tornjevi Ranapure, Grada bogova – drevne prestonice koju je napustio zbog svog sna.

Grom se ponovo oglasio, ali Kalidasa je znao da je to obećanje lažno. Čak i ovde, na vrhu Demonske stene, vazduh je još počivao miran i beživotan; nije bilo ni traga od onih iznenadnih, nepredvidljivih naleta vetra koji su najavljivali dolazak monsuna. Pre no što kiše konačno počnu, breme njegovih nevolja biće verovatno opterećeno još i glađu.

„Vaše veličanstvo“, reče strpljivi glas dvoranina Adigara, „izaslanici se spremaju da krenu. Želeli bi da vam izraze poštovanje na rastanku.“

Ah, da, ona dva bledolika poslanika što su došla preko zapadnog okeana! Bilo mu je žao što odlaze, pošto su doneli novosti, saopštivši ih na svom veoma rđavom taprobanijskom, o mnogim čudesima – premda nijedno od njih, morali su to priznati, nije moglo da se ravna sa ovom tvrđavom-dvorcem na nebu.

Kalidasa okrenu leđa planini s belim vrhom i sasušenom svetlucavom predelu i stade da silazi granitnim stepenicama prema odaji za audijencije. Iza njega, komornik je s pomoćnicima nosio darove od slonovače i dragog kamenja za dva visoka ponosna čoveka koja su čekala da se oproste. Oni će uskoro poneti blaga Taprobanija preko mora, u jedan grad stolecima mlađi od Ranapure, i možda će nakratko razvedriti nespokojne misli cara Hadrijana.

Dok je polako koračao prema severnom grudobranu, mahanajake tero izgledao je, u svojoj odeždi jarke boje, kao narandžasti blesak spram gipsane beline zidova hrama. Daleko dole ležala je šahovska ploča pirinčanih polja, koja se pružala od obzorja do obzorja, ispresecana tamnim prugama kanala za navodnjavanje i urešena plavim sjajem Paravane Samudre – a sa one strane tog mora na kopnu lebdele su svetle kupole Ranapure, poput utvarnih mehurova, nemoguće ogromne kad se uzme u obzir njihova stvarna udaljenost. Trideset godina posmatrao je tu nestalnu panoramu, ali znao je da nikad neće dokučiti sve pojedinosti njene neverovatne složenosti. Boje i međe menjale su se sa svakim godišnjim dobom – u stvari, sa svakim oblakom koji bi minuo nebom. Onog dana kad i sam bude minuo, pomislio je Bodidarma, takođe će videti nešto novo.

Samo je jedna stvar štrčala u tom izuzetno skladnom predelu. Iako je sa ove visine izgledala sićušna, siva grbina Demonske stene delovala je poput kakvog uljeza. I odista, prema predanju, Jakagala je predstavljala deo himalajskog vrha s lekovitim travama, koji je tu ispustio majmunoliki bog Hanuman žurno noseći svojim ranjenim sadruzima lekove u planinu pošto su se okončale bitke *Ramajane*.

Razume se, sa ove razdaljine nije se mogla razabrati nijedna pojedinost Kalidasine ludosti, sa izuzetkom tanušne linije koja je označavala spoljni bedem perivoja. Pa ipak, kad bi se jednom iskusio susret s Demonskom stenom, ona bi ostajala u trajnoj uspomeni. Mahanajake tero mogao je u mašti da vidi, podjednako jasno kao da stoji u njoj, ogromnu lavlju čeljust koja štrči iz okomitog pročelja stenovitog masiva, dok se odozgo nadnose grudobrani po kojima, nije bilo teško poverovati, još hodi omraženi kralj...

Grom prasnu s neba, dostigavši brzo vrhunac moći, od čega kao da se zatrese cela planina. A onda je stao da se prolama i odjekuje svodom, zamirući prema istoku. Nekoliko dugih sekundi jeka se kolebala na rubu obzorja. Ali niko nije mogao da se prevari i protumači *to* kao vesnika predstojećih kiša; one se nisu predviđale još tri nedelje, a Kontrola monsuna nikad nije grešila za više od dvadeset četiri časa. Kad se jeka sasvim utišala, mahanajake se okrenuo prema čoveku koji je stajao pokraj njega.

„Toliko što se tiče pomnog držanja povratnih koridora“, reče on nešto srditijim glasom nego što bi to sebi smeo da dozvoli jedan zastupnik darne. „Je li zabeleženo koliko je bilo?“

Mlađi monah reče nešto u mikrofonski koji je držao oko ručnog zgloba i sačeka da dobije odgovor.

„Jeste – vrhunac je bio na sto dvadeset. Znači, pet decibela iznad prethodnog rekorda.“

„Uputite uobičajeni protest kontroli *Kenedi* ili kontroli *Gagarin*, koja je već od njih dve odgovorna. Ili još bolje, protestujte kod *obe*. Premda, naravno, to neće ništa promeniti.“

Dok je pratio pogledom trag pare na nebu koji se lagano rasplinjavao, Bodidarmi mahanajakeu teri – osamdeset petom prvosvešteniku tog imena – javila se jedna iznenadna i krajnje neprimerena prikaza. Kalidasa bi valjano umeo da izađe na kraj sa operatorima svemirskih linija, koji jedino vode računa o što manjem utrošku dolara pri podizanju korisnog tereta u orbitu... Za njih bi on već imao neki specijalitet, počev od nabijanja na kolac, preko slonova s metalnim potkovicama, pa sve do ključalog ulja.

Ali, naravno, život je bio znatno jednostavniji pre dve hiljade godina.

2.

INŽENJER

Prijatelji, čiji se broj tužno smanjivao svake godine, zvali su ga Johan. Svet ga je, kad bi ga se setio, zvao Radža. Njegovo puno ime ovaploćivalo je pet stotina godina istorije – Johan Oliver de Elvis Sri Radžasinge.

U jednom ranijem dobu turisti koji su dolazili da vide stenu utrkivali su se da ga snime svojim kamerama i kasetofonima, ali sada već čitavo jedno pokolenje ništa nije znalo o danima kad je on bio najpoznatije lice u Sunčevom sistemu. On nije žalio za minulom slavom, zato što mu je ona donela zahvalnost celog čovečanstva. Ali uz nju su išla i uzaludna kajanja zbog grešaka koje je počinio – kao i tuga zbog tuđih života koje je upropastio, a što se moglo izbeći uz malo više predostrožnosti ili strpljenja. Razume se, bilo je lako sada, iz perspektive istorije, uvideti šta je valjalo preduzeti da bi se predupredila Oklanska kriza ili da bi se okupili nevoljni potpisnici Samarkandskog ugovora. Prebacivati sebi zbog neizbežnih grešaka iz prošlosti bilo je glupo; pa ipak, postojali su trenuci kad mu je savest zadavala više bola nego povremena žiganja stare rane od kuršuma koju je zadobio u Patagoniji.

Niko nije verovao da će njegovo povlačenje iz javnog života potrajati dugo. „Vratićeš se kroz šest meseci“, kazao mu je svetski predsednik Ču. „Moć je opojna.“

„Ali ne deluje na mene“, uzvratilo je on sasvim iskreno.

I odista, oduvek je moć bila ta koja je dolazila njemu na noge; on je sam nikad nije tražio. Osim toga, svaki put je to bila krajnje posebna, ograničena vrsta moći – savetodavna, a ne izvršna. On je bio samo posebni pomoćnik (vršilac dužnosti ambasadora) za političke poslove, neposredno odgovoran predsedniku i veću; osoblje mu nikad nije premašivalo deset članova – odnosno jedanaest, ukoliko se uzme u obzir i ARISTOTEL. (Njegova konzola još je imala neposredan pristup u Arijevu memoriju i banke za obradu podataka – i oni bi nekoliko puta godišnje vodili razgovore.) Ali na kraju je veće uvek prihvatilo njegov savet i tako mu je svetska javnost odavala veliki deo one zahvalnosti koja je inače imala da pripadne neopevanim i slavom neovenčanim birokratama iz Odeljenja za mir.

I tako je leteći ambasador Radžasinge stekao silan publicitet, hitajući s jednog žarišta sukoba na drugo, povlađujući samoljubivima ovde, stišavajući krize tamo i baratajući istinom sa umećem koje gotovo da nije imalo premca. Razume se, nikad nije lagao; to bi bilo pogubno. Bez Arijeve nepogrešive memorije uopšte ne bi mogao da drži kontrolu nad zamršenom mrežom koju je ponekad bio primoran da plete kako bi čovečanstvo živelo u miru. Onog časa kad je ustanovio da počinje prekomerno da uživa u toj igri, shvatio je da je vreme da se povuče.

To se dogodilo pre dvadeset godina i on nikad nije zažalio zbog svoje odluke. Oni koji su predviđali da će dosada uspeti tamo gde je zakazalo iskušenje moći ne samo što nisu poznavali tog čoveka nego nisu ni razumeli njegove korene. On se vratio poljima i šumama svoje mladosti i živio je na samo kilometar od velike stene koja je predstavljala glavno znamenje njegovog detinjstva. I odista, vila koju je sagradio nalazila se na prostoru opasnom šančevima koji su okruživali perivoje, a vodoskoci koje je podigao Kalidasin arhitekta sada su rasprskavali vodene

kapljice u Johanovom dvorištu posle pauze duge dve hiljade godina. Voda je još tekla prvobitnim kamenim akveduktom; ništa se nije promenilo, izuzev što su cisterne visoko gore na steni sada punjene električnim pumpama, a ne više mukotrpnim tegljenjem robova.

Činjenica da je uspeo da se domogne tog komada zemlje, ogrezlog u istoriju, za doba koje će provesti u penziji pružila je Johanu više zadovoljstva nego sve ostalo u njegovoj karijeri; bilo je to ispunjenje jednog sna za koji on nikad nije istinski verovao da će se ostvariti. Da bi to postigao, mora da je upotrebio sve diplomatsko umeće koje je posedovao, a uz to i da diskretno uceni nekoliko osoba iz Odseka za arheologiju. Kasnije su o tome postavljana pitanja u Državnoj skupštini, ali su, srećom, ostala bez odgovora.

Široki šanac razdvajao ga je od celog sveta, sa izuzetkom najupornijih turista i studenata, a od pogleda radoznalaca štitila ga ja gusta živica mutiranog ašoka drveća, koje je cvetalo preko cele godine. Na tim stablima obitavalo je nekoliko majmunskih porodica, koje su se uglavnom zadovoljavale posmatranjem, premda bi se njihovi članovi povremeno ušunjali u vilu, a zatim brzo utekli napolje, ponevši sa sobom sve što bi im se prohtelo, pod uslovom da je bilo dovoljno lako. Posle toga bi usledio kratkotrajan rat između dve vrste uz upotrebu petardi i snimljenih krikova upozorenja na opasnost, što je ljude onespokojavalo u najmanjoj meri isto koliko i majmune – premda su se ovi ubrzo vraćali na poprište zbivanja, pošto su odavno shvatili da im niko neće stvarno nauditi.

Raskošni smiraj sunca upravo je oblio rumenilom zapadno nebo Taprobanija, kad je mali elektrotrikl bešumno izašao ispod drveća i zaustavio se pokraj trema s granitnim stubovima. (Originalna čola iz poznog razdoblja Ranapure – pa, dakle, i potpuni anahronizam na ovom mestu. Ali to je jedino profesoru

Saratu padalo u oči i on nikad nije propuštao priliku da na taj račun uputi neku opasku.)

Na temelju dugotrajnog i gorkog iskustva Radžasinge je naučio da se nikad ne pouzda u prvi utisak, ali ni da ga olako ne prenebregne. Gotovo je očekivao da će Vanevar Morgan biti, baš kao i njegove tvorevine, krupan, upečatljiv čovek. Inženjer je, međutim, bio znatno niži od proseka, čak je na prvi pogled ostavljao utisak prilično slabašne osobe. No njegovo mršavo telo bilo je žilavo, a kao gavran crna kosa uokvirivala je lice koje nipošto nije odavalo pedesetjednogodišnjaka. Video-prikaz iz Arijeve biografske arhive nekako nije išao uz njega; trebalo je da on bude romantični pesnik, pijanista ili možda veliki glumac koji snagom svoje umetnosti očarava mnoštvo. Radžasinge je umeo da prepozna moć kad bi je video, budući da je moć bila njegov posao; a sada se suočio s njom. Čuvaj se niskih ljudi, često je govorio sebi, jer oni su pokretači i potresnici sveta.

Pri pomisli na to začas ga prože zebnja. Skoro svake nedelje stari prijatelji i stari neprijatelji dolazili su na ovo zabito mesto da razmene novosti ili da se prisete prošlosti. Rado je primao te posete, budući da su one doprinosile da i dalje bude u toku zbivanja. U svakom pojedinačnom slučaju prilično je pouzdano znao šta je svrha posete i o čemu će biti reči. Ali koliko je Radžasinge bio upućen, on i Morgan nisu imali zajednička interesovanja, sa izuzetkom onih koja su zajednička svim ljudima tog doba. Nikad se nisu sreli niti su na bilo koji način ranije bili u vezi; štaviše, jedva da je po imenu uspeo da se priseti ko je, zapravo, Morgan. Još je neobičnija bila okolnost da ga je inženjer zamolio da njihov sastanak ostane u tajnosti.

Radžasinge je, doduše, pristao na to, premda nerado. U njegovom mirnom životu više nije bilo nikakve potrebe za tajnošću; poslednja stvar koju je sada želeo bila je neka važna tajna koja bi mu ugrozila spokojan način življenja. Zauvek je okončao s

Bezbednošću; pre deset godina – ili je možda proteklo i više? – na njegov zahtev uklonjena mu je lična straža.

No ono što ga je najvećma uznemirilo nije bila ta diskretna tajnovitost, već njegova vlastita nedoumica. Glavni inženjer Odeljenja za kopno *Zemaljske konstrukcione korporacije* nije prevalio nekoliko hiljada kilometara samo da bi mu zatražio autogram ili da bi izrazio uobičajene turističke banalnosti. On je došao ovamo iz nekog posebnog razloga – ali šta bi to moglo biti, Radžasinge nije bio kadar da dokuči i pored sve svoje domišljatosti.

Čak ni u vreme dok je bio u javnoj službi, putevi mu se nijednom nisu ukrstili s tom korporacijom; njena tri odeljenja – za kopno, more i svemir – iako su bila veoma velika, spadala su među najneupadljivija specijalizovana tela Svetske federacije. ZKK je izranjala iz senke jedino kad bi došlo do neke tehničke greške koja bi stekla veliki publicitet ili kad bi se otvoreno sukobila s kakvom ekološkom ili istorijskom grupom. Poslednje sučeljavanje tog tipa imalo je za predmet Antarktički cevovod – to čudo inženjerijskog umeća dvadeset prvog stoleća, sazdano da ispumpava ugallj pretvoren u tečno stanje iz bogatih polarnih naslaga i prebacuje ga do električnih centrala i fabrika širom sveta. Obuzeta ekološkom euforijom, ZKK je istupila s predlogom da se poruši poslednji preostali deo cevovoda i da se zemlja potpuno vrati pingvinima. Protiv toga su se veoma bučno digli industrijski arheolozi, ozlojeđeni besprimernim vandalstvom, a potom i prirodnjaci, čiji je glavni argument bio da pingvini naprosto vole napušteni cevovod. U njemu su našli udomljenje kakvo nikad ranije nisu imali. To je, sa svoje strane, dovelo do populacione eksplozije s kojom su kitovi-ubice jedva izlazili na kraj. I tako, ZKK se predala bez borbe.

Radžasinge nije znao da li je Morgan imao veze s tim malim debaklom. No to više i nije bilo važno, budući da je njegovo ime sada bilo povezano s najvećim trijumfom ZKK-a...

Dobio je naziv Konačni most – i verovatno je to zavređivao. Zajedno s pola sveta, Radžasinge je posmatrao kako *Grof cepelin II* – i sam jedno od čuda tog doba – lagano podiže put neba poslednji odeljak. Sav luksuzni inventar ove vazdušne lađe bio je uklonjen da bi se smanjila težina; iz čuvenog bazena za plivanje ispuštena je voda, a reaktori su upumpavali pretek svoje toplote u gasne vreće, doprinoseći na taj način dizanju u vazduh. Bio je to prvi put da mrtav teret težak preko hiljadu tona okomito bude podignut do visine od tri kilometra a da pritom – nesumnjivo na razočaranje miliona – sve protekne bez i najmanjih poteškoća ili neprilika.

Nijedna lađa nije posle toga prošla pokraj Herkulovih stubova ne pozdravivši usput najmoćniji most koji je čovek ikad saznao – odnosno, koji će, po svojoj prilici, ikada sazdati. Dva istovetna tornja na mestu gde su se spajali Sredozemno more i Atlantski okean i sama su predstavljala najviša zdanja na svetu; stajala su jedan naspram drugog, dok je između njih zjapilo petnaest kilometara prostora – u kome nije bilo ničega do neverovatnog tananog luka Gibraltarskog mosta. Bila je čast upoznati čoveka u čijoj se svesti rodilo to čudo, čak i uprkos tome što je kasnio čitav čas.

„Moje izvinjenje, ambasadore“, reče Morgan silazeći s tricikla. „Nadam se da vas nisam doveo u nepriliku zbog ovog zakašnjenja.“

„Uopšte niste; moje vreme pripada meni. Već ste obedovali, pretpostavljam?“

„Jesam – kad sam izgubio vezu u Rimu, bar su me poslužili izvrsnim ručkom.“

„To je u svakom slučaju bolje od onoga što bismo dobili u hotelu *Jakagala*. Rezervisao sam vam sobu za noćas – to je samo kilometar odavde. Bojim se da ćemo morati da odgodimo naš razgovor do doručka.“

Na Morganovom licu pojavio se izraz razočaranja, ali ipak je slegnuo ramenima u znak pristanka. „No dobro, iskoristiću to

vreme da obavim neke poslove koji me čekaju. Nadam se da hotel raspolaže svim tehničkim pogodnostima – odnosno da ima bar standardni terminal.“

Radžasinge se nasmeja. „Ne jamčim vam ništa složenije od telefona. Ali imam jedan bolji predlog. Kroz nešto malo više od pola časa vodim neke prijatelje na Stenu. Tamo će videti jednu izvrsnu *son-et-lumière* predstavu i svesrdno vas pozivam da nam se pridružite.“

Učinilo mu se da je Morgan za trenutak oklevao, kao da je pokušavao da smisli neki ućtiv izgovor.

„Veoma ljubavno od vas, ali stvarno moram da stupim u vezu sa svojom kancelarijom...“

„Poslušite se mojom konzolom. Obećavam vam da će vas predstava očarati, a osim toga, traje samo jedan sat. Oh, da, smetnuo sam s uma – vi ne želite da iko sazna da ste ovde. Pa, dobro, predstavicu vas kao doktora Smita s Tasmanijskog univerziteta. Uveren sam da vas moji prijatelji neće prepoznati.“

Radžasinge nije imao nameru da uvredi svog posetioca, ali u izrazu Morganovog lica za trenutak se pojavio prisnenak srdžbe. Instinkti bivšeg diplomate automatski su reagovali; on je smesta zabeležio u pamćenje ovu reakciju, koja je mogla da mu posluži nekom budućom zgodom.

„I ja sam siguran da neće“, uzvratu Morgan, a Radžasinge razabra jasan prizvuk gorčine u njegovom glasu. „Slažem se da budem doktor Smit. A sada – da li bih smeo da se poslužim vašom konzolom?“

Zanimljivo, pomisli Radžasinge dok je uvodio gosta u vilu, ali verovatno nevažno. Privremena hipoteza: Morgan je osujećen, možda čak razočaran čovek. Teško je bilo dokučiti uzrok tome, budući da je on predstavljao prvo ime svoje profesije. Šta je *povrh toga* mogao da želi? Postojao je jedan očigledan odgovor;

Radžasinge je dobro poznao simptome te boljke, ako ni zbog čega drugog ono zato što ju je i sam davno preležao.

„*Slava je podstrek*“, poče on da recituje u tišini vlastitih misli. *Kako ono beše dalje? „Ta najveća slabost otmenog uma... Prezreti uživanja i proživeti dane u radu.“*²

Da, to bi moglo da bude objašnjenje nezadovoljstva koje su zabeležile njegove još osetljive antene. I tog trenutka mu iznenada pada na um da je ogromna duga koja povezuje Evropu i Afriku gotovo uvek nazivana Mostom... samo ponekad Gibraltarskim mostom... ali nikad Morganovim mostom.

Pa, doktore Morgane, pomisli Radžasinge, ako tražite slavu, ovde je nećete naći. Zašto ste onda, hiljadu mu jakasa, uopšte došli na spokojni mali Taprobani?

---

² Navod je iz Miltonove pastirske elegije *Lycidas*, napisane 1637. godine povodom smrti autorovog prijatelja. (Prim. prev.)